

III MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM RESOCJALIZACYJNE
(Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy Towarzystwa Salezjańskiego w Trzcińcu,
20 października 2012 r.)

Inicjatywa sympozjów resocjalizacyjnych dla pracowników Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych przybrała konkretny kształt, gdy 23.10.2010 odbyło się pierwsze z nich w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym Towarzystwa Salezjańskiego w Trzcińcu. Rozpoczęło ono coroczny cykl spotkań zajmujących się tematyką resocjalizacji młodzieży trudnej i zdemoralizowanej przebywającej w ośrodkach wychowawczych. Tegoroczne sympozjum podjęło tematykę bardzo żywo omawianą podczas zeszłorocznego spotkania, która z braku czasu nie mogła być wówczas wystarczająco rozwinięta. Jako temat wiodący trzeciego sympozjum resocjalizacyjnego wybrano zagadnienie: *Relacje osobowe wychowawca — wychowanek w procesie resocjalizacji. Poszukiwania naukowo-praktyczne*. Odpowiedzialność za stronę organizacyjną spotkania po raz kolejny wzięł na siebie Salezjański Ośrodek Wychowawczy w Trzcińcu w kooperacji z kierunkiem resocjalizacyjnym Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą. Honorowy patronat przyjął Papieski Uniwersytet Salezjański w Rzymie (Università Pontificia Salesiana) — Wydział Wiedzy Edukacyjnej, Katedra Psychologii Wychowawczej, a także Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Resocjalizacji oraz Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego. Sympozjum było zorganizowane z myślą o dyrektorach, wychowawcach, terapeutach i osobach pracujących w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych (MOW), naukowcach zajmujących się tą tematyką, studentach i innych osobach zainteresowanych problemem wzajemnego oddziaływania osób podejmujących wysiłki resocjalizacyjno-wychowawcze i ich wychowanków w kontekście poszukiwania prawidłowych relacji międzyosobowych.

Program tegorocznego sympozjum został tak ułożony, aby — nawiązując do tradycji wręczania w Dniu Edukacji Narodowej nagród organu prowadzącego oraz dyrektorów placówek oświatowo-wychowawczych — wybrani nauczyciele, wychowawcy i pracownicy MOW w Trzcińcu zostali wyróżnieni podczas sympozjum za sumienną i kompetentną pracę. Z tego względu, pierwszą część stanowiło wręczenie nagród przez ks. Stefana Makurackiego, szefa Biura ds. szkół i ośrodków naszej prowincji zakonnej, reprezentującego Księdza Inspektora Marka Chmielewskiego. Nagrody Księdza Inspektora otrzymali: ks. Tomasz Kościelny — dyrektor ośrodka i szkół istniejących

przy MOW w Trzcincu, Władysław Piotrowski — nauczyciel praktycznej nauki zawodu. Nagrody Dyrektora otrzymali: Ewa Hnatowska — pielęgniarka, Katarzyna Gąszcz — referent, Maja Dołńska — wychowawca, Beata Resiak — sekretarz, Violetta Kucka — wychowawca, Agnieszka Żbikowska — wychowawca.

Następnie rozpoczęto sesję prezentacji przygotowanych referatów. W celu zapoznania się z aktualnymi badaniami naukowymi, a także doświadczeniami praktyków, zaproponowano do rozważenia następujące zagadnienia: dr Chiara Vallini — Uniwersytet w Padwie, prezentacja efektów prowadzonego przez nią projektu (*Progetto uomo*) badającego środowiska wychowawcze: *Resocjalizacja w procesie wychowawczym młodzieży defaworyzowanej*; dr Tadeusz Wolan — Uniwersytet Śląski, prezentacja zagadnień dotyczących funkcjonowania wychowanka w ośrodku wychowawczym: *Źródła i przejawy „ukrytego programu” w placówce wychowawczo-resocjalizacyjnej*; ks. prof. dr Zbigniew Formella SDB — Università Pontificia Salesiana — Rzym, temat dotyczący osoby wychowawcy: *Przyjaźń w relacjach interpersonalnych wychowawca-wychowanek — szanse i zagrożenia*; prof. dr hab. Marek Konopczyński, temat dotyczący osoby wychowanka i osoby wychowawcy: *Twórcza resocjalizacja — potrzeba przebudowy tożsamości wychowanka a osoba wychowawcy*.

Wzorem wcześniejszych spotkań, pierwsza sesja miała charakter wystąpień teoretycznych, których podsumowaniem była dyskusja panelowa, której moderatorem był ks. dr Mariusz Charniczuk SDB, prorektor ds. studiów WSD TS w Łądzie i pracownik naukowy UKSW. Tematyka przewidzianych wystąpień koncentrowała się wokół obszarów: środowisko wychowawcze — wychowanek — wychowawca w kontekście relacji międzyosobowych, z odniesieniem do środowiska wychowawczego trudnego (MOW). Niestety, z powodów niezależnych od organizatorów, na sympozjum nie dotarł zarówno dr Tadeusz Wolan (którego prezentację przedstawił mgr Julian Zieliński — Prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji), jak i prof. Marek Konopczyński.

Druga część sympozjum, której moderatorem był ks. mgr Tomasz Kościelny, dyrektor MOW w Trzcincu, miała charakter wystąpień praktycznych. Prelegenci podzielili się problemami, z jakimi spotykają się w pracy w MOW-ach, a także doświadczeniami i stosowanymi rozwiązaniami. Zaprezentowano następujące wystąpienia: mgr Julian Zieliński — Prezes OSPR: *Wychowawca jako opiekun prawny wychowanka*; mgr Marian Mierzejewski — psycholog MOW Trzebież: *Założenia teoretyczne i niektóre aspekty pracy wychowawczej w MOW w Trzebieży*; mgr Beata Mally — dyrektor MOW Wrocław: *Metody i formy pracy wychowawczej w MOW we Wrocławiu*.

Trzecią, końcową część sympozjum stanowiła ożywiona dyskusja panelowa prowadzona przez ks. mgr Tomasza Kościelnego. Częściowo dotyczyła ona *stricte* tematyki omawianej w referatach prelegentów, ale także wychodziła dalej, zajmując się praktycznymi problemami zauważanymi w relacjach wychowawca — wychowanek. Poruszano m.in. zagadnienie zapewnienia właściwego powrotu do społeczeństwa i pomocy w „nowym starciu” po opuszczeniu ośrodka przez wychowanka, a także konieczność utrzymywania z nim kontaktów jako sposobu na dalsze, pozytywne oddziaływanie. Zajęto się tematem „zdrowej granicy” w przyjaźni między wychowawcą a wychowankiem w kontekście wysiłków wychowawczych, zwłaszcza w relacjach kobieta — dorastający mężczyzna. Obszernie zastanawiano się nad propozycją formy pracy wychowawczej wspierającej resocjalizację, a mianowicie zjawiskiem tzw. rodzin zaprzyjaźnionych, oraz starano się odpowiedzieć na pytanie: czy faktycznie wysyłanie wybranych wychowanków na czas świąt (lub z innej okazji) do właściwie funkcjonujących, zdrowych rodzin jest szansą dla wychowanków czy raczej praktyka taka wprowadza chaos w proces ich resocjalizacji dokonujący się w ośrodku wychowawczym? W tym kontekście zauważono, iż krótkookresowe wyjazdy wychowanków do rodzin zaburzają z pewnością ich życie uczuciowo-emocjonalne oraz wprowadzają pewien nieporządek w wewnętrzne życie ośrodków wychowawczych (Z. Formella); podzielono się pozytywnymi efektami takich praktyk w warunkach pracy z młodzieżą polonijną w Szwecji w oparciu o metodę harcerską, gdy na weekendowych wyjazdach harcerskich gromadzono młodzież zarówno z rodzin

właściwie funkcjonujących w warunkach odmienności kulturowej, jak i z rodzin rozbitych lub wymieszanych kulturowo bez umiejętności i możliwości rodziców oddziaływania wychowawczego na młodzież (M. Chamarczuk); zauważano konieczność wykorzystywania każdej możliwości uczenia wychowanków życia w normalnych warunkach istniejących w społeczeństwie — a taką szansą z pewnością jest rodzina (J. Zieliński); podkreślono potrzebę tworzenia alternatywnych środowisk wychowawczych, do których mamy zaufanie i w których trudna młodzież może doświadczyć innego — w znaczeniu właściwego — życia (T. Kościelny).

III Międzynarodowe Sympozjum Resocjalizacyjne w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Trzcińcu, podobnie jak w latach ubiegłych, zgromadziło praktyków z całego kraju. Byli to przedstawiciele m.in.: 11 młodzieżowych ośrodków wychowawczych: Czaplinka, Julianpola, Kalisza, Krzepic, Kuźni Raciborskiej, Łękawy, Polanowa, Rzepczyna, Trzcińca, Trzebieży, Wrocławia; 1 młodzieżowego ośrodka socjoterapii: z Białej koło Trzcianki; 2 placówek opiekuńczych: Domu Młodzieży z Poznania, placówki socjalizacyjnej ze Szczecina; 4 szkół: Szkoły Salezjańskiej ze Szczecina, Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych z Czaplinka, Gimnazjum z Czaplinka, Szkoły Podstawowej z Budzyna; 1 poradni: Poradni Psychologiczno Pedagogicznej w Drawsku Pomorskim; 3 uczelni wyższych: Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego z Krakowa, Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego z Łądu, Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii w Olsztynie (nie licząc uczelni reprezentowanych przez prelegentów); 2 stowarzyszeń: Salezjańskiego Stowarzyszenia Wychowania Młodzieży i Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji; 1 kursu instruktorskiego (podharcemistrzowskiego) Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej. W rozmowach kulturalowych uczestnicy podkreślali, że trzcinieckie sympozja to dobra i potrzebna inicjatywa, odpowiadająca na zapotrzebowanie środowiska resocjalizacyjnego. Szeroki wachlarz zagadnień pojawiających się podczas takich spotkań podsuwa tematykę kolejnych sympozjów i zachęca do ich organizacji.

Ks. Mariusz Chamarczuk SDB
UKSW, Warszawa